

*Things need not have happened to be true.
Tales and dreams are the shadow-truths that will endure
when mere facts are dust and ashes, and forgot.*
Neil Gaiman, The Sandman, Vol. 3: Dream Country (1999.)

Bog snova, božanstvo snevanja, Morfej (Μορφεύς), je prema mitologiji antičkih Grka bio glasnik koji je prenosio vizije bogova sa Olimpa običnim ljudima, smrtnicima, kroz snove. Slike i priče u tim snovima su često bile predmet umetničke inspiracije, na šta upućuje i naziv poslednjeg ciklusa slika Snežane Vujović Nikolić iz 2015/16. Umetnica za polazište uzima apstraktnu formu, likovne elemente poput odnosa i boja, i izgradnju njihove harmonije. Kao i u prethodnom ciklusu *Čuvari* (iz 2012), postoji kontinuitet sa radovima započetim 1980-tih godina: slike su velikih formata, rađene su akrilom i narativizacija (imena slika i ciklusa) nastaje naknadno.

Novina slika iz *Morfejeve posete* leži ponajviše u vezivanju za mitološke i književne reference antičke Grčke. Tako su svi radovi praćeni temom uz pozivanje na određene likove i situacije: O idejama (Muze dolaze), O identitetu (Harmonija, divna i ljupka, Afroditina i Arejeva ćerka, Kadmova žena), Ljubav, Vera i Nada (Telemah i Penelopa čekaju da se Odisej vrati), O moći (Leta i Hera), O sreći (Demetra se raduje povratku svoje kćeri Persefone), O strahu (Siringa se skriva bežeći od Pana), O sudbini (Asterion i njegova majka kraljica Pasifaja), O inspiraciji (Morfejeva poseta) i O hrabrosti (Ikarov let).

Pitanje interpretacije radova na bazi forma – narativ ostaje izvor tenzija kao i u prethodnim radovima u kojima je umetnica izbegavala neposredno ilustriranje sadržaja. Dok su *Čuvari* zadržavali izvesnu uopštenost naziva (*Igra, Poziv na svečanost, Mali čuvar*) i time jednu širu mogućnost asocijativnog čitanja, ovde to nije više slučaj. Posmatrač koji očekuje klasične scene iz istorije umetnosti može ovde ostati zatečen.

Prema Ovidijevim Metamorfozama, Morfej je imao sposobnost da menja i poprimi izgled ljudi (gr. *morphe* znači *oblik*). U vezi sa apstraktnim likovnim jezikom umetnice u kome je sam oblik jedan od početnih elemenata, moguće čitanje radova može biti ne toliko vezivanje za ljudske predstave, koliko za svet ideja, koji je naglašen naslovom / temom samih slika.

Nekoliko elemenata takođe ukazuje na dalje razvijanje ovog likovnog jezika. U pojedinim radovima (poput *O sudbini* i *O hrabrosti*) senke nisu tretirane kao autonoman estetski element, već pojačavaju zamišljeni izvor svetla samih scena. U *Ikarovom letu* je izbegnuto centralno pozicioniranje, tako ostavljajući deo plavog platna praznim, što doprinosi dinamici slike. Takođe, umetnica navodi da za razliku od prethodnih ove predstave poseduju veću plastičnost, kao i da bela boja predstavlja radost.

Iz pozicije savremenog posmatrača, slike iz *Morfejeve posete* mogu nalikovati na 3D kompjutersko modelovanje, međutim početne postavke su drugačije i ne svode se na industrijski dizajn, niti je u pitanju digitalna umetnost, već dolaze iz medija klasičnog slikarstva. Grčka i rimska mitologija su sve negde do secesije (kraj XIX i početak XX veka) u evropskom nasleđu bile izvor inspiracije u svim umetnostima, kao i pozivanje na tradiciju i davanje legitimiteta vlasti i političkim ideologijama. Zanimljivo je videti vraćanje ovoj zaista staroj tematici, reinterpretaciji u čisto likovnom smislu i napuštanje klasičnog figuralnog kanona, što ovom inače mirnom stvaralaštvu daje osećaj neočekivanosti i neobičnosti.

Srđan Tunić, istoričar umetnosti, kustos
oktobar, 2016.